

CUM DEVINE CULTURA O POLITICĂ

Magdalena Florea

Autorul cărții *Politici culturale: secvențe majore*, Dan Vasiliu, este profesor universitar la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L.Caragiale“ din București și are o bogată activitate didactică și științifică în domeniul teatru și artele spectacolului. În prezent este titular al cursurilor de *Istoria teatrului universal*, *Dezvoltarea strategiilor culturale*, *Politici culturale* și *Teatrul și societatea*, la Facultatea de teatru și conducător de doctorate la Școala Doctorală a Universității Bucureștene. Lucrarea reprezintă o importantă contribuție la investigarea unor teme majore din domeniul culturii, o valoroasă provocare la reflecție, dar și la acțiune pentru toți cei interesați de evoluția și diseminarea culturii românești.

Prezenta lucrare, apărută la U.N.A.T.C. Press în anul 2004, propune o radiografie a politicilor culturale, punând accentul pe anumite reperi, cu scopul declarat de a deschide o pagină nouă în cercetarea și promovarea unei adevărate științe și de a pune bazele unei noi discipline universitare.

Existența umană este indisolubil legată de cultură, căci „exodul din cultură ar duce la abolirea umanității ca regn”¹. Cultura, așa cum o trăiește astăzi *homo culturalis* în context european, deține un loc de o covârșitoare importanță în menținerea și afirmarea identităților culturale și naționale. În acest context, mi se pare firesc și necesar să fac unele precizări, dat fiind faptul că un asemenea subiect poate fi un de-

1. Lucian Blaga, *Trilogia valorilor*, în *Opere*, vol. X, Editura Minerva, București, 1987, p. 510

mers riscant în condițiile în care, chiar și după treizeci de ani de la Revoluție, încă se încearcă (re)definirea conceptului de cultură.

În Raportul Conferinței Mondiale privind Politicile culturale, organizată de UNESCO în 1982 la Mexico City, cultura este definită ca fiind: „întregul complex de elemente distinctive spirituale, materiale, intelectuale și emoționale ce caracterizează o societate sau un grup social. Cultura include nu numai artele și literatura, ci și moduri de viață, drepturile fundamentale ale omului, sistemele de valori, tradiții și credințe.“

Cultura, în opinia mea, ar trebui să exprime în primul rând identitatea și să asigure solidaritatea unei comunități, reprezentând, în acest fel, bunul ei fundamental, premisa esențială a celorlalte realități și valori comunitare (valori patrimoniale mobile, imobile, curente ideologice și repere de civilizație).

Ca urmare, indiferent de reperul temporal (scurt, mediu, lung) pentru care sunt concepute, politicile culturale responsabile trebuie să aibă drept obiective prioritare pe de o parte conservarea patrimoniului cultural, pe de alta stimularea culturii „vii“, adică a creativității culturale prezente în toate domeniile și dimensiunile acesteia.

Raportat la contextul socio-politic (local/ zonal) obiectivul unei strategii culturale este acela de a oferi autorității publice cadrul și instrumentele unei inițiative culturale moderne și eficiente. Iată, dacă ar fi să facem o analiză sumară a potențialului cultural al județului Mureș, există cel puțin zece instituții aflate în subordinea Consiliului Județean, care pot iniția programe, proiecte și evenimente culturale: Biblioteca, Muzeul, Teatrul Ariel, Palatul Culturii, Filarmonica, Revistele *Vatra* și *Lato*, ca să nu le mai punem la socoteală pe cele finanțate de Ministerul Culturii și Cultelor (Teatrul Național și Direcția județeană pentru cultură și culte sau pe cele private – Teatrul 74 și Teatrul Scena), dar și cele din Universitatea de Arte din Târgu-Mureș, cu cele două teatre ale sale: *Teatrul Studio* și *Teatrul 2.1*.

În România, se spune în documentele de aderare la Uniunea Europeană, „cadrul instituțional pentru domeniul cultural,

autoritatea națională cu atribuții în domeniul elaborării și implementării politicilor culturale, a susținerii și monitorizării activităților culturale și artistice, de interes local, național sau internațional este Ministerul Culturii și Cultelor.“

Din acest motiv, al necesității elaborării unei direcții de cercetare în domeniu, mi se pare semnificativ faptul că analiza acestui fenomen este derulată cu o detașare datorată simultan atât obiectivității științifice, cât și competențelor intelectuale și profesionale ale autorului.

Cantitatea și claritatea limbajului de specialitate sunt dozate cu abilitatea, flerul și experiența profesorului universitar, astfel încât demersul să aibă consistență ideatică și științifică. Una dintre calitățile cărții domnului Dan Vasiliu, *Politici culturale: secvențe majore*, mi se pare aceea că oferă rezultatele unei cercetări în *timp real*, de vreme ce bibliografia citată este centrată pe ultimii ani ai secolului trecut și primii ani ai secolului nostru.

Pentru a evita orice prematură dezvăluire a conținutului, mă voi limita la punctarea câtorva idei desprinse din lectura cărții: renașterea culturii este posibilă prin *voință activă și ținută activă*, aceștia sunt considerați de autor vectorii principali pe care s-ar baza o posibilă teorie a politicilor culturale; politicile culturale urmăresc să servească calități culturale și să valideze valoarea acestora în prezența administrațiilor sociale, să prevină traume și șocuri pentru sănătatea culturii; în România, urmând filiera managementului și marketingului economic, s-a dezvoltat mai mult latura pragmatică a ceea ce ar reprezenta managementul cultural și mai puțin latura conceptuală; legislația și dreptul au fost preluate ca vectori de dezvoltare a politicilor culturale; statistica administrativă, regulamentele de organizare ale instituțiilor culturale au devenit și ele elemente fundamentale ale politicilor culturale; întrucât principiile de analiză a politicilor culturale au apărut ca fenomen, chiar și în țările cu o îndelungată istorie socială, culturală și economică, abia în ultimele două decenii ale secolului trecut, este firesc ca dezbaterile pe această temă să se îndrepte, și în România, spre conceptualizarea problemelor din cultură în corelare cu socialul și politicul mileniului trei; semnificația politicilor culturale localizate în freamătul exis-

tenței sociale devine majoră pentru că politicile culturale se referă nu numai la sisteme și la colectivități, ci și la individ.

Prin bogăția de idei a discursului științific al autorului, prin stilul atractiv promovat, lucrarea *Politici culturale: secvențe majore* a profesorului Dan Vasiliu este utilă nu doar pentru studenții de la specializările din domeniul teatru și artele spectacolului, dar și pentru toți cei preocupați de soarta valorilor culturale într-o perioadă în care prea multe surse de agresiune la adresa culturii sunt prezente în societatea românească.

Dan Vasiliu, *Politici culturale: secvențe majore*, București, Editura U.N.A.T.C. Press, 2004, 153 p.